

Dimensionering av skyddsrum

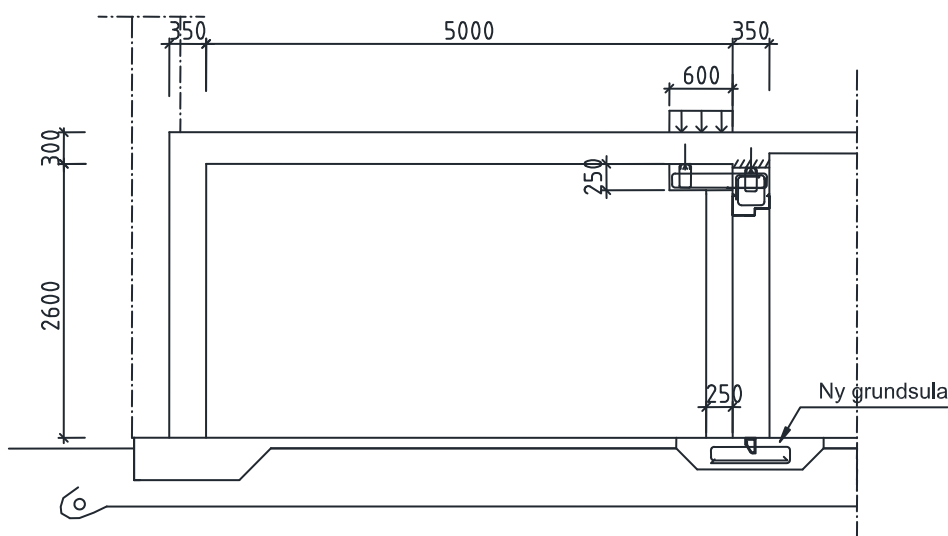
D07-101	Dimensionering av ny dörröppning
----------------	---

Författare: Lars-Erik Holmberg. Ansvarig utgivare: Björn Ekengren.

1. Förutsättningar	2
1.1 Geometri	2
1.2 Lastförutsättningar	3
1.2.1 Grundvärden	3
1.2.2 Dimensionerande last takplatta	5
1.2.3 Dimensionerande last begränsningsvägg	9
1.3 Materialvärden	11
1.4 Täckande betongskikt och effektiv höjd	12
2. Snittkrafter	14
2.1 Takplatta	14
2.2 Begränsningsvägg	15
3. Dimensionering	19
3.1 Takplatta	19
3.2 Begränsningsvägg	21
4. Sammanfattning	24

Dimensionering av skyddsrum

Sektion genom skyddsrummet

Höjd på grundsula väljs till 300 mm.

1.2 Lastförutsättningar

1.2.1 Grundvärden

Permanent last:

$g_b = 25 \text{ kN/m}^3$, betongens egentyngd, EN 1991-1-1, bilaga A, tabell A1.
(Tunghet enligt Eurokod är $\gamma = 24,0 + 1,0 = 25 \text{ kN/m}^3$)

Egentyngd mellanväggar, golvbeläggning och undertak $g_{k2bj11} = 0,5 + 0,2 + 0,3 = 1,0 \text{ kN/m}^2$

Egentyngd yttertakkonstruktion $g_{k2tak} = 0,8 \text{ kN/m}^2$. (Erfarenhetsvärden).

Takplatta i skyddsrum

$g_{kbj11} = g_b * h + g_{k2bj11} = 25 * 0,30 + 1,0 = 7,50 + 1,00 = 8,50 \text{ kN/m}^2$,
egentyngd platta inklusive mellanväggar, golvbeläggning och undertak.

Egentyngd ovanliggande byggnadsdelar

$g_{kvägg} = g_b * A_{vägg} * d / A_{skyddsrum} = 25 * 60 * 0,2 / (12,0 * 5,0) = 5,00 \text{ kN/m}^2$,
egentyngd mellanväggar. Används vid raslastberäkning.

Dimensionering av skyddsrum

Variabel last:

$$q_k = 2,0 \text{ kN/m}^2$$

nyttig last för bostadsutrymmen enligt EN 1991-1-1 6.3.1.2 tabell 6.2 i bilaga NA. (Kategori A bostäder)

$$\psi_0 = 0,7$$

lastkombinationsfaktor, EN 1990 och tabell A1.1.

Snölast:

$$S = \mu C_e C_t S_k \text{ kN/m}^2$$

snölast enligt EN 1991-1-3 tabell N/B1 i bilaga NB.

$$\psi_0 = 0,7$$

lastkombinationsfaktor, EN 1991-1-3 och tabell A1.1 i NA.

$$\mu = 0,8$$

$$C_e = 1,0 \text{ (normal topografi)}$$

(Tabell 5.1 Eurokod 1991-1-3)

$$C_t = 1,0 \text{ (normala förhållanden)}$$

(Eurokod 1991-1-3 avsnitt 5.2 (8))

$$S_k = 1,5 \text{ (snözön 1,5)}$$

(Bilaga NB Eurokod 1991-1-3)

$$S = \mu C_e C_t S_k = 0,8 * 1,0 * 1,0 * 1,5 = 1,2 \text{ kN/m}^2$$

Vapenlast:

$$A_{kvapen} = 50 \text{ kN/m}^2$$

enligt SR.

Raslast:

A_{ras} = maximum av

$$q_b = k \cdot m \cdot \sqrt{h_t} \text{ och}$$

$$q_n = 3,0 \cdot \sqrt{h_n^3} \text{ kN/m}^2$$

enligt SR.

k = Raslastkoefficient . $k = 1,4$ enligt SR.

m = Egentyngd jämte nyttig last hos den del av byggnaden som ligger ovanför skyddsrummet dividerad med skyddsrummets yttre takarea (kN/m^2).

$$m = (g_{k2tak} + \psi_0 * S + g_{kväggar} = 0,8 + 0,7 * 1,2 + 5,0 = 6,64 \text{ kN/m}^2.$$

h_t = Vertikalt avstånd i meter mellan byggnadens tyngdpunkt och skyddsrummets överkant. Beräknas enligt SR. h_t antas mindre än 2,0 m i detta beräkningsexempel.

Dimensionering av skyddsrum

---

h_n = Den största byggnadshöjden i meter hos befintlig eller planerad näraliggande byggnad. I detta beräkningsexempel förutsätts att inga intilliggande byggnader finns. Dvs. $h_n = 0$.

$$q_b = k \cdot m \cdot \sqrt{h_t} = 1,4 \cdot 6,64 \cdot \sqrt{2,0} = 13,2 \text{ kN/m}^2.$$

Säkerhetsklass:

Säkerhetsklass 2 väljs för takplattan, säkerhetsklass 3 väljs för begränsningsväggarna och säkerhetsklass 1 väljs för golvplattan.

Säkerhetsklass enligt eurokoder beaktas genom en reducering av lastsidan och har som inverkan att dimensionerande last multipliceras med en faktor $\gamma_d = 1,0$ (=1,0/1,0) respektive 0,91 (=1,0/1,1) eller 0,83 (=1,0/1,2) för säkerhetsklass 1 respektive 2 eller 3.

1.2.2 Dimensionerande last takplatta

Brottngränstillstånd

Dimensionerande last är det största värdet enligt ekvation (6.10a) respektive (6.10b) i EN 1990. I den svenska tillämpningen tillkommer en partialkoefficient γ_d för säkerhetsklass (se 1.2.1).

Fredslastfallet:

EN 1990 kapitel 6.4.3.2 Lastkombination för varaktiga eller tillfälliga dimensioneringssituationer (huvudkombinationer).

Följande partialkoefficienter m.m. ingår vid bestämning av dimensionerande lastvärden:

$\gamma_G = 1,35$	(gamma) partialkoefficient för permanent last
$\gamma_Q = 1,5$	(gamma) partialkoefficient för variabel last
$\xi = 0,89$	(xsi) reduktionsfaktor för γ_G med värde enligt bilaga NA
$\gamma_d = 0,91$	(gamma) partialkoefficient för säkerhetsklass 2
$\psi_0 = 0,7$	(psi) lastkombinationsfaktor enligt tidigare

$$q_d = \gamma_d * (\gamma_G * g_k + \gamma_Q * \psi_0 * q_k)$$

enligt ekvation (6.10a) i EN 1990 (dominerande permanenta laster)

$$q_d = 0,91 * (1,35 * 8,50 + 1,5 * 0,7 * 2,0) = 12,35 \text{ kN/m}^2$$

Dimensionering av skyddsrum

$$q_d = \gamma_d \cdot (\xi \cdot \gamma_G \cdot g_k + \gamma_Q \cdot q_k)$$

enligt ekvation (6.10b) i EN 1990 (dominerande fria laster)

$$q_d = 0,91 \cdot (0,89 \cdot 1,35 \cdot 8,50 + 1,5 \cdot 2,0) = 12,00 \text{ kN/m}^2$$

Vilket av lastfallen 6.10a och 6.10b som är dimensionerande beror på förhållandet mellan permanenta och variabla laster. I aktuellt exempel är ekvation (6.10a) i EN 1990 dimensionerande, vilket innebär att $q_d = 12,35 \text{ kN/m}^2$.

Vapenlastfallet:

EN 1990 kapitel 6.4.3.3 Lastkombination för exceptionella dimensioneringssituationer. Detta gäller vid olyckslaster.

Enligt SR skall lastkombinationen bestå av en jämnt utbredd vapenlast enligt tabell 3:12a samt last enligt gängse byggregler (eurokoder) med representativt värde. Vindlast behöver dock inte medräknas.

$$A_{dvapen} = A_{kvapen} = 50 \text{ kN/m}^2.$$

$$q_d = g_k + \psi_1 \cdot q_k + A_{dvapen} \text{ enligt ekvation (6.11b) i EN 1990.}$$

där $g_k + \psi_1 \cdot q_k$ är lastvärden från frekvent lastkombination enligt ”Dimensionerande lastvärden i bruksgränstillstånd” nedan vilket motsvarar ”representativt värde” enligt SR.

Detta ger

$$q_d = 8,50 + 0,5 \cdot 2,0 + 50,0 = 59,50 \text{ kN/m}^2$$

Raslastfallet:

EN 1990 kapitel 6.4.3.3 Lastkombination för exceptionella dimensioneringssituationer.

Enligt SR skall lastkombinationen bestå av en jämnt utbredd raslast $q_b = k \cdot m \cdot \sqrt{h_t} = 13,2 \text{ kN/m}^2$ beräknad enligt avsnitt 1.2.1 enligt ovan samt last enligt gängse byggregler (eurokoder) med representativt värde. Vindlast behöver dock inte medräknas.

$$q_d \text{ enligt SR motsvarar } A_{dras} = A_{kras} = 13,2 \text{ kN/m}^2$$

Dimensionering av skyddsrum

$q_d = g_k + \psi_1 * q_k + A_{dras}$ enligt ekvation (6.11b) i EN 1990

där $g_k + \psi_1 * q_k$ är lastvärden från frekvent lastkombination enligt ”Dimensionerande lastvärden i bruksgränstillstånd” nedan vilket motsvarar ”representativt värde” enligt SR. Se vapenlastfallet.

Detta ger dimensionerande raslast

$$q_d = 8,50 + 0,5 * 2,0 + 13,2 = 22,7 \text{ kN/m}^2$$

Bruksgränstillstånd

För dimensionering i bruksgränstillstånd definieras tre lastkombinationer i EN 1990, ekvation (6.14b), (6.15b) och (6.16b). I dessa ingår följande reduktionsfaktorer för variabel last, EN 1990 tabell A1.1 och bilaga NA:

$\psi_0 = 0,7$	faktor för kombinationsvärde för variabel last (permanent skada – irreversibelt gränstillstånd)
$\psi_1 = 0,5$	faktor för frekvent värde för variabel last (tillfällig skada – reversibla gränstillstånd)
$\psi_2 = 0,3$	faktor för kvasipermanent värde för variabel last (långtidslast – långtidseffekter och effekter rörande bärverkets utseende)

Reduktionsfaktorn används endast för nyttig last, inte för last av mellanväggar.

Karakteristisk lastkombination (last som överskrids med 2% sannolikhet under referensperioden):

$$q_{dkar} = g_k + q_k = 8,50 + 2,0 = 10,50 \text{ kN/m}^2.$$

enligt ekvation (6.14b) i EN 1990. Endast en karakteristisk fri last q_k finns. Om flera karakteristiska fria laster finns skall dessa multipliceras med faktorn ψ_0 .

Frekvent lastkombination (last som överskrids med 1% sannolikhet under referensperioden, motsvarar lastkombination 8 i BKR):

$$q_{dfrek} = g_k + \psi_1 * q_k = 8,50 + 0,5 * 2,0 = 9,50 \text{ kN/m}^2$$

enligt ekvation (6.15b) i EN 1990. Endast en karakteristisk fri last q_k finns. Om flera karakteristiska fria laster finns skall dessa multipliceras med faktorn ψ_2 .

Dimensionering av skyddsrum

Kvasipermanent lastkombination (last som överskrids med 50% sannolikhet under referensperioden, används för att definiera långtidslast som används för beräkning av krypdeformationer):

$$q_{\text{lång}} = g_k + \psi_2 * q_k = 8,50 + 0,3 * 2,0 = 9,10 \text{ kN/m}^2$$

enligt ekvation (6.16b) i EN 1990. Endast en karakteristisk fri last q_k finns. Om flera karakteristiska fria laster finns skall dessa multipliceras med faktorn ψ_2 .

Vidare beräkningar i bruksgränstillstånd utförs ej i detta exempel.

Sammanfattning last takplatta	
Brottgränstillstånd:	
Fredslastfallet	$q_d = 12,35 \text{ kN/m}^2$
Vapenlastfallet	$q_d = 59,50 \text{ kN/m}^2$
Raslastfallet	$q_d = 22,70 \text{ kN/m}^2$
Bruksgränstillstånd:	
Karakteristisk lastkombination	$q_d = 10,50 \text{ kN/m}^2$
Frekvent lastkombination	$q_d = 9,50 \text{ kN/m}^2$
Kvasipermanent lastkombination	$q_d = 9,10 \text{ kN/m}^2$

1.2.3 Dimensionerande last ny begränsningsvägg

Brottgränstillstånd

Dimensionerande last för begränsningsvägg:

- Vertikallast q_d från skyddsrummets takplatta
- Horisontell vapenlast A_{dvapen}

Vertikallast:

Linjelast $q = 0,5 \cdot B \cdot q_d$

Endast last på skyddsrumstaket medräknas då vapenlastfallet/raslastfallet i normalfallet är dimensionerande.

$B = 5,7 \text{ m}$

$B =$ skyddsrummets bredd

Fredslastfallet:

$$q_d = 12,35 \text{ kN/m}^2$$

$$q = 0,5 \cdot 5,70 \cdot 12,35 = 35,3 \text{ kN/m}$$

Vapenlastfallet/raslastfallet:

$$q_d = 59,5 \text{ kN/m}^2 \text{ vapenlast} \quad q_d = 22,7 \text{ kN/m}^2 \text{ raslast}$$

Vapenlasten är dimensionerande vilket medför att

$$q = 0,5 \cdot 5,7 \cdot 59,5 = 169,6 \text{ kN/m}$$

Horisontallast:

Fredslastfallet:

q_{dvind}

(beräkning av vindlastvärde redovisas ej i denna beräkning, då den inte är dimensionerande)

Vapenlastfallet:

$$A_{dvapen} = 50,0 \text{ kN/m}^2$$

enligt SR

Dimensionering av skyddsrum

Bruksgränstillstånd

Dimensionerande last för begränsningsvägg:

- Vertikallast q_d från skyddsrummets takplatta
- Horisontell vindlast q_{dvind}

Vertikallast:

Linjelast $q = 0,5 \cdot B \cdot q_d$

$B = 5,7 \text{ m}$

$B = \text{skyddsrummets bredd}$

Fredslastfallet:

$$q_d = 9,10 \text{ kN/m}^2$$

$$q_d = 0,5 \cdot 5,70 \cdot 9,10 = 25,9 \text{ kN/m}$$

Horisontallast:

Fredslastfallet:

q_{dvind}

(beräkning av vindlastvärde redovisas ej i denna beräkning, då den inte är dimensionerande)

Sammanfattning last begränsningsvägg	
Brottgränstillstånd:	
Fredslastfallet: vertikallast horisontallast	$q_d = 35,3 \text{ kN/m}$ $q_d = 0 \text{ kN/m}^2$
Vapenlastfallet/raslastfallet: vertikallast horisontallast	$q_d = 169,6 \text{ kN/m}$ $q_d = 50,0 \text{ kN/m}^2$
Bruksgränstillstånd:	
vertikallast	$q_d = 25,9 \text{ kN/m}$
horisontallast	$q_d = 0 \text{ kN/m}^2$

1.3 Materialvärden

Betongkvalitet C25/30 (minimikrav enligt SR) och armering av typ B500C. Exponeringsklass XC1 (inomhus i uppvärmd lokal).

Karakteristiska värden och andra grundvärden:

$f_{ck} = 25 \text{ MPa}$	tryckhållfasthet för betongen, EN 1992-1-1 tabell 3.1
$f_{ctk} = 1,8 \text{ MPa}$	motsvarande draghållfasthet, EN 1992-1-1 tabell 3.1
$E_{cm} = 31000 \text{ MPa}$	E-modul för betong, EN 1992-1-1 tabell 3.1
$\epsilon_{cu} = 3,5 \cdot 10^{-3}$	brottstukning för betong
$f_{yk} = 500 \text{ MPa}$	sträckgräns för armering
$E_s = 200000 \text{ MPa}$	E-modul för armering

Dimensioneringsvärden vid fredslaster:

$$f_{cd} = \alpha_{cc} * f_{ck} / \gamma_C = 1,0 * 25 / 1,5 = 16,7 \text{ MPa} \quad \text{tryckhållfasthet för betong} \\ \text{(3.15 EN 1992-1-1)}$$

α_{cc} är koefficient som beaktar långtidseffekter på tryckhållfasthet och ogynnsamma effekter av det sätt på vilket lasten påförs.

γ_C är partialkoefficient för betong med värde = 1,5. Se 2.4.2.4 EN 1992-1-1.

$$f_{ctd} = \alpha_{ct} * f_{ctk} / \gamma_C = 1,0 * 1,8 / 1,5 = 1,2 \text{ MPa} \quad \text{draghållfasthet för betong} \\ \text{(3.16 EN 1992-1-1)}$$

α_{ct} är koefficient som beaktar långtidseffekter på draghållfasthet och ogynnsamma effekter av det sätt på vilket lasten påförs.

Faktorerna α_{cc} och α_{ct} har rekommenderat värde 1,0 och samma värde enligt bilaga NA.

$$f_{yd} = f_{yk} / \gamma_s = 500 / 1,15 = 435 \text{ MPa} \quad \text{flytgräns för armering} \\ \text{(3.16 EN 1992-1-1)}$$

γ_s är partialkoefficient för armering med värde = 1,15. Se 2.4.2.4 EN 1992-1-1.

Dimensioneringsvärden vid vapenlast och raslast:

$$f_{cd} = \alpha_{cc} * f_{ck} / \gamma_C = 1,0 * 25 / 1,5 = 16,7 \text{ MPa} \quad \text{tryckhållfasthet för betong,} \\ \text{lika ovan}$$

$$f_{ctd} = \alpha_{ct} * f_{ctk} / \gamma_C = 1,0 * 1,8 / 1,5 = 1,2 \text{ MPa} \quad \text{draghållfasthet för betong,} \\ \text{lika ovan}$$

Dimensionering av skyddsrum

$$f_{yd} = 0,9 * f_{yk} = 0,9 * 500 = 450 \text{ MPa}$$

flytgräns för armering, se SR kapitel 3.22.

För geokonstruktioner gäller Eurokod 7-1. Det förutsätts att en markteknisk undersökning (MTU) utförts. Denna har resulterat i att undergrunden hänförs till geoteknisk kategori 1 (GK1). Vid dimensionering i geoteknisk klass GK1 sätts det dimensionerande grundtrycksvärde $f_d = 100 \text{ kPa}$.

Sammanfattning materialvärden	
Fredslastfallet:	
f_{cd} tryckhållfasthet för betong	16,7 MPa
f_{ctd} draghållfasthet för betong	1,2 MPa
f_{yd} draghållfasthet för armering	435 MPa
Vapenlastfallet/raslastfallet:	
f_{cd} tryckhållfasthet för betong	16,7 MPa
f_{ctd} draghållfasthet för betong	1,2 MPa
f_{yd} draghållfasthet för armering	450 MPa

1.4 Täckande betongskikt och effektiv höjd

Värden på täckande betongskikt c anges i avsnitt 4.4 i EN 1992-1-1. Samtliga värden är nationellt valbara, och nedan ges värden enligt NA.

$$c_{\min, \text{dur}} = 10 \text{ mm} \quad \text{m.h.t. beständighet}$$
$$c_{\min, \text{b}} = \phi \quad \text{m.h.t. vidhäftning och förankring, } \phi = \text{stångdiameter}$$
$$\Delta c_{\text{dev}} = 10 \text{ mm} \quad \text{tillägg för avvikelser}$$

Konsolande takplatta:

Följande armeringsdimensioner antas:

Huvudarmering i takplatta $\phi 12 \text{ mm}$. Täcksikt till huvudarmeringen ska då vara minst

$$c_{\text{huvadarmring}} = \max(\phi_{\text{huvadarmring}}, c_{\min, \text{dur}}) + \Delta c_{\text{dev}} = 12 + 10 = 22 \text{ mm}$$

Effektiva höjden för huvudarmeringen blir således

$$d = h - c_{\text{huvadarmring}} - \phi / 2 = 250 - 22 - 12/2 = 222 \text{ mm. För att undvika kollision med U-stål blir } d = h - 95 \text{ mm} = 250 - 95 = 155 \text{ mm.}$$

Dimensionering av skyddsrum

Begränsningsvägg:

Huvudarmering i begränsningsväggar ϕ 12 mm. Täcksikt till huvudarmeringen ska då vara minst

$$c_{\text{huv}} = \max(\phi_{\text{ huvudarmering}}, c_{\text{min,dur}}) + \Delta c_{\text{dev}} = 12 + 10 = 22 \text{ mm}$$

Effektiva höjden för huvudarmeringen blir således

$$d = h - c_{\text{huv}} - \phi / 2 = 250 - 22 - 12/2 = 222 \text{ mm.}$$

Sammanfattning täckande betongskikt, effektiv höjd				
Byggnadsdel	Ök/utsida	Eff höjd d	Uk/insida	Eff höjd d
Konsolande takplatta	95 mm	155 mm	22 mm	222 mm
Begränsningsvägg	22 mm	222 mm	22 mm	222 mm

2. Snittkrafter

2.1 Konsolande takplatta

Brottgränstillstånd

Följande lastvärden används

$$q_d = 35,3 \text{ kN/m} \quad \text{för fredslastfall}$$

$$q_d = 169,6 \text{ kN/m} \quad \text{största värde av vapenlastfall och raslastfall}$$

Takplattan räknas som konsolande platta med inspänning i begränsningsväggarna. Konsollängden för takplattan blir

$$e = 0,5 \cdot 0,6 - 0,5 \cdot 0,25 = 0,175 \text{ m. (Upplag på halva väggjockleken).}$$

Konsolande moment koncentreras till väggbredd D vid sidan om dörröppningen. Förstoringsfaktorn f är

$$f = \frac{\frac{B}{2} + C}{D} = 1,72$$

$$B = 1,91 \text{ m} \quad (\text{bredd ny öppning, se planfigur})$$

$$C = 0,90 \text{ m} \quad (\text{bredd ny vägg vid sidan om öppning, se planfigur})$$

$$D = 0,6 \text{ m} \quad (\text{bredd omlottläggning ny och gammal vägg, se planfigur})$$

$$f = \frac{\frac{1,91}{2} + 0,6}{0,9} = 1,73$$

Detta ger maximalt stödmoment:

$$M_s = - 1,73 \cdot q_d \cdot e = - 1,73 \cdot 35,3 \cdot 0,175 = -10,7 \text{ kNm/m}$$

för fredslastfallet

$$M_s = - 1,73 \cdot q_d \cdot e = - 1,73 \cdot 169,6 \cdot 0,175 = -51,3 \text{ kNm/m}$$

för vapenlastfallet/raslastfallet

Sammanfattning stödmoment takplatta	
Fredslastfallet	-10,7 kNm/m
Vapenlastfallet/raslastfallet	-51,3 kNm/m

2.2 Begränsningsvägg

Brottgränstillstånd

Följande lastvärden används

$q_d = 35,3 \text{ kN/m}$ vertikalt fredslastfall

$q_{d\text{vind}} = 0 \text{ kN/m}^2$ horisontellt fredslastfall

$q_d = 169,6 \text{ kN/m}$ vertikalt vapenlastfall/raslast

$A_{d\text{vapen}} = 50,0 \text{ kN/m}^2$ horisontellt vapenlastfall

Begränsningsväggen räknas som fritt upplag mot golvplatta, dvs inga inspänningsmoment i golv förutsätts.

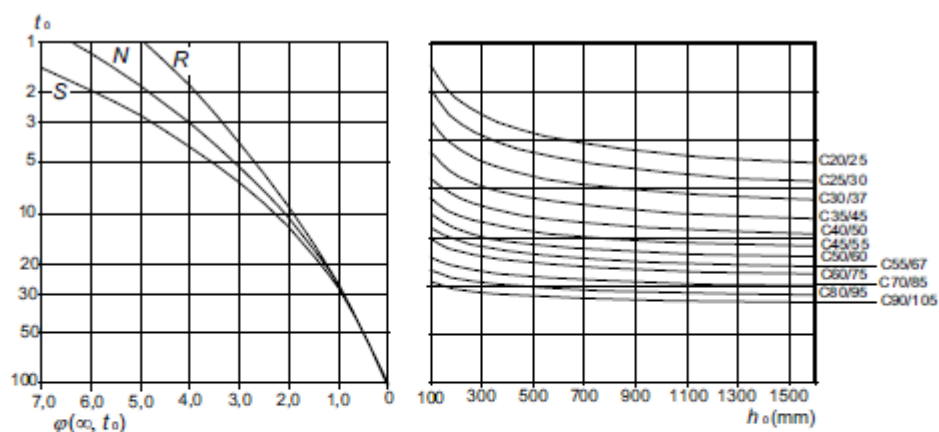
Kryptal:

Kryptal beräknas enligt avsnitt 3.1.4 i EN 1992-1-1. Väggen befinner sig inomhus med RH < 80%.

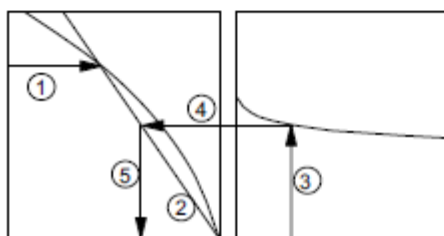
Vägg tjocklek $h_0 = 0,25 \text{ m}$

Betong C25/30 klass S. Pålastning tidigast efter 1 månad (720 timmar gammal) ger enligt figur 3.1 i EN 1992

Dimensionering av skyddsrum

a) inomhusförhållanden - RH = 50%

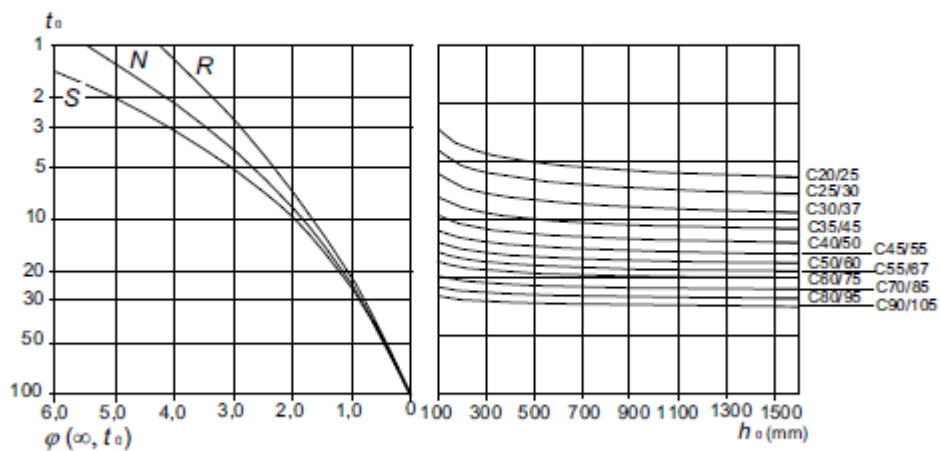

ANM.

– skärningspunkten mellan linjerna 4 och 5 kan även ligga över punkt 1

– för $t_0 > 100$ är det tillräckligt noggrant att anta

$t_0 = 100$ (och använda tangenten)

b) utomhusförhållanden – RH = 80%

Figur 3.1 – Metod för att bestämma kryptalet, $\varphi(\infty, t_0)$, för betong under normala miljöbetingelser

R motsvarar långsamt härdande cement

N motsvarar standardcement

S motsvarar snabbhärdande cement

Med $h = 720$ timmar, standardcement N och betong C25/30 blir

Kryptal $\varphi_{ef} = 2,3$

Knäcklängd och slankhetstal:

Knäcklängd $l_0 = 2,6$ m

Fritt avstånd mellan upplag enligt Eulerknäckfall 1

$$\lambda = \frac{l_0}{i} \quad (5.14 \text{ Eurokod 1992})$$

$$i = \frac{h}{\sqrt{12}} \text{ för rektangulärt tvärsnitt}$$

$$\lambda = \frac{l_0}{h/\sqrt{12}} = \frac{2,6}{0,25/\sqrt{12}} = 3,0$$

Geometriska imperfektioner:

Ogynnsam inverkan av möjliga avvikelser pelarens geometri skall beaktas. Som geometrisk imperfektion för en enstaka pelare kan man använda en excentricitet enligt 5.2 EN 1992, alternativ a2.

$$e_i = \theta_i \cdot \frac{l_0}{2} \quad (\text{formel (5.2) i Eurokod 1992})$$

$$\theta_i = \theta_0 \cdot \alpha_h \cdot \alpha_m \quad (\text{formel (5.1) i Eurokod 1992})$$

$$\theta_0 = \frac{1}{200} = 0,005$$

$$\alpha_h = \frac{2}{\sqrt{l}} = \frac{2}{\sqrt{2,6}} = 1,24$$

$$\alpha_m = \sqrt{0,5(1 + \frac{1}{m})} = \sqrt{0,5(1 + \frac{1}{1})} = 1,0$$

$$e_i = \theta_i \cdot \frac{l_0}{2} = \frac{l_0}{300} = \frac{2,6}{300} = 0,0086 \text{ m}$$

Total excentricitet blir $e_i = 0,25/2 + 0,009 = 0,134$ m

Detta ger

$$M_{0Ed} = e_i \cdot N = 0,134 \cdot N$$

Dimensionering av skyddsrum

Första ordningens moment:

Brottgränstillstånd:

Fredslastfallet:

Moment på grund av vindlast

$$M_v = q_v \cdot l_0^2 / 8 = 0 \cdot 2,6^2 / 8 = 0 \text{ kNm/m}$$

Moment på grund av normallast

$$M_{0Ed} = e_i \cdot N = 0,134 \cdot 1,73 \cdot 35,3 = 8,2 \text{ kNm/m}$$

Dimensionerande moment

$$M_0 = M_{0Ed} + M_v = 0 + 8,2 = 8,2 \text{ kNm/m}$$

Vapenlast/raslastfallet:

Moment på grund av normallast

$$M_{0Ed} = 0,134 \cdot 1,73 \cdot 169,6 = 39,3 \text{ kNm/m}$$

Moment på grund av vapenlast

$$M_v = q_v \cdot l_0^2 / 8 = 50,0 \cdot 2,6^2 / 8 = 42,2 \text{ kNm/m}$$

Dimensionerande moment

$$M_0 = M_{0Ed} + M_v = 39,3 + 42,2 = 81,5 \text{ kNm/m}$$

Bruksgränstillstånd:

Moment på grund av vindlast

$$M_v = q_v \cdot l_0^2 / 8 = 0 \cdot 2,6^2 / 8 = 0 \text{ kNm/m}$$

Moment på grund av normallast

$$M_{0Ed} = 0,134 \cdot 1,73 \cdot 25,9 = 6,0 \text{ kNm/m}$$

Dimensionerande moment

$$M_0 = M_{0Ed} + M_v = 0 + 6,0 = 6,0 \text{ kNm/m}$$

Sammanfattning moment begränsningsvägg	
Fredslastfallet brottgränstillstånd	8,2 kNm/m
Fredslastfallet, bruksgränstillstånd	6,0 kNm/m
Vapenlastfallet/raslastfallet, brottgränstillstånd	81,5 kNm/m

3. Dimensionering

3.1 Takplatta

Fredslastfall:

Beräkning av erforderlig armering

Dimensionerande fältmoment, kNm/m	$M_{Ed} = M_f$	
Relativt moment $\eta = 1,0$ för aktuell betongkvalitet C25/30. Vid högre betongkvaliteter är $\eta < 1,0$.	$\frac{M_{Ed,f}}{b_{eff} * d^2 \eta f_{cd}} =$ $\frac{0,0107}{1,0 * 0,155^2 * 1,0 * 16,7}$	0,027
Erforderligt mekaniskt armeringsinnehåll	$\omega = 1 - \sqrt{1 - 2m} =$ $1 - \sqrt{1 - 2 * 0,027}$	0,027
Erforderlig armeringsarea, m ² /m	$A_s = \frac{M_{ed}}{d(1 - \omega / 2) f_{yd}} =$ $\frac{0,0107}{0,155(1 - 0,027 / 2) 435}$	0,00016
Armering $\phi 12$		s 706

Dimensionering av skyddsrum

Vapenlastfall/Raslastfall:

Beräkning av erforderlig armering

Dimensionerande stödmoment, kNm/m	$M_{Ed} = M_f$	
Relativt moment $\eta = 1,0$ för aktuell betongkvalitet C25/30. Vid högre betongkvaliteter är $\eta < 1,0$.	$\frac{M_{Ed, f}}{b_{eff} * d^2 \eta f_{cd}} =$ $\frac{0,0513}{1,0 * 0,155^2 * 1,0 * 16,7}$	0,128
Erforderligt mekaniskt armeringsinnehåll	$\omega = 1 - \sqrt{1 - 2m} = 1 - \sqrt{1 - 2 * 0,128}$	0,137
Erforderlig armeringsarea, m ² /m	$A_s = \frac{M_{ed}}{d(1 - \omega / 2) f_{yd}} =$ $\frac{0,0513}{0,155(1 - 0,137 / 2) 450}$	0,00079
Armering ϕ 12	Största avstånd mellan parallella stänger är 200 mm enligt SR	s 143

I längsled takplatta kan minimiarmering enligt SR väljas. Minimiarmeringen skall vara minst 0,14% av tvärsnittsarean per sida.

Detta ger en minimiarmering $\leq \frac{0,14 * 1,0 * 0,25}{100} = 0,00035 \text{ m}^2/\text{m}$.

Armering ϕ 12 mm ger centrumavstånd $s = 322 \text{ mm}$.

Armering ϕ 10 mm ger centrumavstånd $s = 224 \text{ mm}$.

Maximalt centrumavstånd på armeringen enligt SR är 200 mm. Detta ger att armering ϕ 12 mm s 200 mm alternativt ϕ 10 mm s 200 mm.

Lämplig armering i underkant och överkant platta blir ϕ 12s125 mm i den korta riktningen och ϕ 10s200 i den långa riktningen.

Sammanfattning armering takplatta	
Armering i överkant och underkant platta. korta riktningen långa riktningen	ϕ 12s125 mm ϕ 10s200 mm

3.2 Begränsningsvägg

Tvårsnittets bärförmåga:

Minimiarmering i begränsningsväggen är enligt SR

$$\rho = 0,14\%$$

Effektiv höjd $d=222$ mm, detta ger

$$A_s = \frac{\rho \cdot A_c}{2} = \frac{0,14 \cdot 1,0 \cdot 0,222}{100} = 0,000311 \text{ m}^2/\text{m}$$

vilket motsvarar $\phi 10s252$. Minsta diameter är 10 mm och minsta centrumavstånd är 200 mm enligt SR.

Detta ger armering # $\phi 10s200$ i bägge kanter.

$$A_s = 10 \cdot 0,0000785 = 0,000785 \text{ vilket ger}$$

$$\omega = \frac{A_s \cdot f_{yd}}{A_c \cdot f_{cd}} = \frac{0,000785 \cdot 450}{0,25 \cdot 16,7} = 0,085$$

Relativa normalkraften i brottgränstillstånd är

Väpen-/raslastfallet:

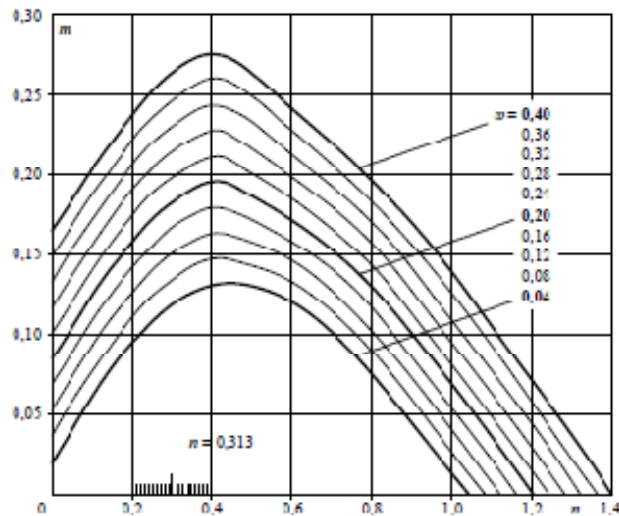
$$n = \frac{N_{ed}}{A_c \cdot f_{cd}} = \frac{1,73 \cdot 0,1696}{0,25 \cdot 16,7} = 0,070 \text{ kN/m}^2$$

Relativa momentet i brottgränstillstånd är

$$m = \frac{M_{ed}}{h \cdot A_c \cdot f_{cd}} = \frac{0,0815}{0,222 \cdot 0,25 \cdot 16,7} = 0,088$$

Interaktionsdiagram enligt nedan ger med $n = 0,070$ och $m = 0,088$

Dimensionering av skyddsrum

$$\omega \geq \text{ca } 0,14$$

Aktuellt minimiarmering ger $\omega = 0,086$

Tvårsnittets bärförmåga:

Enligt Eurokod (5.8.3.1 (1)) är

$$\lambda_{\text{lim}} = \frac{20 \cdot A \cdot B \cdot C}{\sqrt{n}} \quad (\text{formel 5.13N i Eurokod 1992})$$

$$A = (1 + 0,2 \cdot \varphi_{ef})^{-1} = (1 + 0,2 \cdot 2,3)^{-1} = 0,68$$

$$B = \sqrt{1 - 2 \cdot \omega} = \sqrt{1 - 2 \cdot 0,14} = 0,85$$

$$C = 1,7 - r_m = 1,7 - 1,0 = 0,7$$

$n = 4$ (antal väggar)

$$\lambda_{\text{lim}} = \frac{20 \cdot 0,68 \cdot 0,85 \cdot 0,7}{\sqrt{4}} = 4,04 > 3,0$$

Dvs andra ordningens moment kan försummas. Om $\lambda > 4,04$ m måste beräkning av 2:a ordningens moment utföras.

Dimensionerande armering i väggdel

$$A_s = \frac{M_{ed}}{d(1 - \omega/2)f_{yd}} = \frac{0,0815}{0,222(1 - 0,14/2)450} = 0,00088$$

Dimensionering av skyddsrum

$$A_s = \frac{\omega \cdot A_c \cdot f_{cd}}{f_{yd}} = \frac{0,14 \cdot 0,25 \cdot 16,7}{450} = 0,0013 \text{ m}^2/\text{m}$$

Begränsningsvägg 250 mm med armering $\phi 12$ s173 i bägge kanter är tillräcklig för att klara böjknäckning av väggen.

Beräkning av erforderlig armering på grund av enbart böjmoment

Dimensionerande fältmoment, kNm/m	$M_{Ed} = M_f$	
Relativt moment $\eta = 1,0$ för aktuell betongkvalitet C25/30. Vid högre betongkvaliteter är $\eta < 1,0$.	$\frac{M_{Ed,f}}{b_{eff} * d^2 \eta f_{cd}} =$ $\frac{0,0815}{1,0 * 0,225^2 * 1,0 * 16,7}$	0,096
Erforderligt mekaniskt armeringsinnehåll	$\omega = 1 - \sqrt{1 - 2m} =$ $1 - \sqrt{1 - 2 * 0,096}$	0,101
Erforderlig armeringsarea, m ² /m	$A_s = \frac{M_{ed}}{d(1 - \omega/2)f_{yd}} =$ $\frac{0,0815}{0,225(1 - 0,101/2)450}$	0,00085
Armering $\phi 12$		s 132

Sammanfattning armering begränsningsvägg	
Armering i utsida vägg	$\phi 12$ s170 mm
Armering i insida vägg	$\phi 12$ s130

4. Sammanfattning

Sammanfattning beräkningsresultat				
Byggnadsdel	Dimension	Täckande betongskikt	Armering i tvärriktning	Armering i längsriktning
Konsolande takplatta: underkant överkant	250 mm	22 mm 100 mm	ϕ 12s125 ϕ 12s125	ϕ 10s200 ϕ 10s200
Begränsningsvägg: insida utsida	250 mm	22 mm 22 mm	ϕ 10s200 ϕ 10s200	ϕ 12s130 ϕ 12s170